

МОРФОМЕТРІЯ ТРАВНОЇ ЗАЛОЗИ МОЛЮСКІВ CORNU ASPERSUM

Тибінка А.М.

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького, Львів, Україна,
a.m.tybinka@gmail.com

Травна залоза в черевоногих молюсків *Cornu aspersum* (Müller, 1774) займає більшу частину вісцеральної маси та вкрита капсулою, товщина якої коливається від 25,0 мкм до 37,7 мкм. Зовні капсула вистелена одношаровим кубічним епітелієм, клітини якого на апікальній поверхні містять мікроворсинки. Основу травної залози формують травні канальці округлої або округло-овальної форми, максимальні та мінімальні розміри яких відрізняються в 4,5 разів. Площа просвіту канальців становить 2-4 % від їх загальної площини. Частина канальців є «закритими», оскільки, взагалі не містить просвіту. На 1 мм^2 площині залози розташовується від 25 до 31 канальців. Сполучна тканина займає 20 % залози. Кількість колагенових волокон зростає між травними канальцями, розташованими на периферії. У центральній частині залози колагенових волокон менше і вони є тоншими. Основна маса колагенових волокон локалізується в капсулі залози. Частина з них розділяє пучки її м'язового шару, а інша – об'єднується в прошарок товщиною від 2,12 мкм до 6,54 мкм, розташований між епітеліальним та м'язовим шарами. Еластичні волокна у структурі травної залози відсутні. Клітинний компонент сполучної тканини представлений окремими клітинами, їх дрібними скupченнями (кілька клітин) та середніми скupченнями (в межах двох десятків клітин). Усі м'язові структури утворені гладкою м'язовою тканиною, яка нерівномірно розташована по площині залози. У капсулі пучки міоцитів формують окремий шар товщиною від 12,0 мкм до 23,4 мкм. При цьому, частка м'язових елементів, у його складі, коливається від 36,7 % до 63,2 %. У багатьох місцях він розділяється на зовнішній та внутрішній шари. М'язові пучки мають різну площину перерізу: від 3,2 мкм^2 до 27,9 мкм^2 . Навколо травних канальців м'язова тканина розташовується без вираженої закономірності і представлена або одним пучком різної довжини та товщини, або кількома пучками, розташованими паралельно чи під кутом. При цьому, максимальна довжина м'язових

елементів (124,9 мкм) перевищує мінімальні значення (9,3 мкм) в 13-14 разів, а їх товщина відрізняється в 12 разів. Стінка травного канальця утворена двома основними типами клітин – травними та кальціевими. У стінці дрібних канальців міститься мінімум дві кальціевих клітини, а в стінці великих канальців їх налічується до дев'яти. При цьому, мінімальна та максимальна площа клітин відрізняється у чотири рази та не залежить від розмірів канальця. Частка кальціевих клітин в складі стінки травного канальця коливається в діапазоні від 5,7 % до 22,8 %. Травні клітини перебувають на трьох рівнях функціонування: адсорбція, секреція, екскреція та містять вакуолі різної величини. Більшість вакуолей містить або кілька дрібних гранул, або одну велику гранулу коричневого кольору. У стінці одного травного канальця, залежно від його розміру, може розташовуватися від 5 до 31 вакуоль.